

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р.

№ 36 (1769)

24 ЛИСТОПАДА 1989 РОКУ

Ціна 2 коп.

ХОЛОДНА ОСІНЬ 89-ГО РОКУ

у парткомі ОДУ

З урахуванням думок комуністів

На черговому засіданні парткому розглянуто питання про хід реалізації критичних зауважень і пропозицій, що їх комуністи висловлювали на V загальноуніверситетській звітно-виборчій партійній конференції. Відзначалося, зокрема, що організаторська й політична діяльність парткому в напрямку реалізації критичних зауважень будувалася з огляду на стан справ в університеті та на оцінку вже набутого досвіду перебудови діяльності вузу, аналізу причин застійних явищ.

Впроваджуючи в життя пропозиції, що їх висловили комуністи В. П. Ващенко і М. Т. Щербань, партійний комітет послідовно проводить лінію на викриття та передання гласності всіх фактів гальмування і добивається вироблення на цій основі конкретної програми

оновлення навчально-виховного процесу, докорінного підвищення якості підготовки спеціалістів. Принципові питання, розглянуті на засіданнях парткому, ректорату, ради університету і профкому, висвітлюються на сторінках газети «За наукові кадри». На засіданні партійного комітету окремо розглянуто питання «Про використання партійними бюро цехових парторганізацій газети «За наукові кадри» в розширенні гласності, розвитку критики і самокритики».

Велику увагу у своїх виступах на конференції комуністи приділяли розвитку внутріпартійної демократії (І. М. Попова, Л. М. Терентьева), питанням кадрової політики (Л. Х. Калуст'ян). Для розв'язання порушених проблем, активізації діяльності членів парткому й комуністів на засі-

данні парткому затверджено склад комісії з організаційно-партійної роботи і роботи з кадрами, розвитку навчального процесу і наукових досліджень, соціально-побутових питань. На пропозицію члена парткому ректора університету І. П. Зелінського в Раді університету теж створено комісії: з правових питань, планово-економічна, з питань перспективного розвитку університету, навчально-методична. Ці комісії задумано як законодавчі органи, рішення яких мають проводити в життя служби університету. Роботу комісії регулярно розглядають на засіданнях парткому, що дало змогу зменшити ймовірність невдалих, суто апаратних рішень.

Розглядаючи роботу, спрямовану на врахування критич-

назустріч виборам

Трудовий колектив університету, як і всі трудящі міста, бере активну участь в підготовці до виборів у Верховну Раду УРСР і місцеві Ради народних депутатів. Представники університету, висунуті демократичним шляхом, обрані до складу міської виборчої комісії для виборів депутатів міської Ради народних депутатів, а також до складу окружної виборчої комісії. Нижче подаємо склад комісії.

МІСЬКА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

Бовинський С. А. — бригадир-покровельник ЖЕУ № 32
Болдирева С. М. — розподільник робіт заводу «Динамо»
Дунаєв О. А. — заступник секретаря комітету комсомолу ОДУ
Ільях А. С. — доцент, зав. кафедрою РКІ
Краснянський М. П. — доцент кафедри історії КПРС
Маринич Д. І. — доцент, заступник проректора з НДР
Скляренко М. І. — інженер УЕМ ОДУ
Суховська С. В. — доцент кафедри політекономії
Степаненко А. Г. — інженер з устаткування ОДУ

ОКРУЖНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

Анисимов Ю. М. — доцент, зав. кафедрою полімерів
Бодюл С. В. — науковий працівник ОІНТЕ
Веселова Н. В. — інженер НДС ОІНТЕ
Грачова Г. В. — бухгалтер поштампу
Дем'янчук О. П. — науковий працівник НДЛ-5, заступник голови профкому ОДУ
Звонарьова Н. А. — оператор поштампу
Коваленко В. А. — шофер ОІНТЕ
Киреева С. М. — інженер ДПІ «Укрзв'язокпроект»
Леонова Г. В. — асистент кафедри філософії гуманітарних факультетів ОДУ
Омельченко І. П. — оператор ЕОМ ДПІ «Укрзв'язокпроект»
Осадчук М. А. — інженер поштампу
Погрібняк В. М. — інженер ДПІ «Укрзв'язокпроект»
Тимофеев П. В. — проректор ОДУ

ДІЛОВИТІСТЬ, ЯСНІСТЬ МЕТИ

21 ЛИСТОПАДА В АКТО-
ВОМУ ЗАЛІ АУДИТОРНО-
ГО КОРПУСУ ВІДБУЛАСЬ
32-а ЗВІТНО-ВИБОРЧА
КОМСОМОЛЬСЬКА КОН-
ФЕРЕНЦІЯ ОДЕСЬКОГО
ДЕРЖУНІВЕРСИТЕТУ.

Із звітом про роботу комітету комсомолу за період з 1987 по 1989 рік виступив Юрій Бошко. Він розповів делегатам про основні напрямки практичної діяльності комітету, про плани й наміри, якими має зайнятися новий склад комсомольського комітету.

На рахунок ж комітету, який звітував про зроблене, чимало позитивних справ: створення сімейного гуртожитку для студентів, урегулювання конфліктної ситуації навколо військової кафедри, розв'язання численних проблем побуту студентів у гуртожитках.

Серйозним внеском у поліпшення матеріального становища молоді університету доповідач назвав створення й успішний початок роботи молодіжної господарської фірми «Сатурн», розширення співробітництва із БММТ «Супутник» та інші заходи.

Політичні й ідеологічні питання теж не обминали своєю увагою члени комітету комсомолу. Активісти конструктивно розв'язували найгостріші проблеми, що раз у раз виникали у зв'язку з кризовим становищем комсомолу. Навіть драматичні питання, як вихід студентів з лав ВЛКСМ, не захопили зневажливого керівництва комітету. Позицію було вироблено одразу і досить чітко й далекоглядно: членство в комсомолі — справа сумління кожного.

Окреслилася власна концепція і з інших політичних та ідеологічних питань, і це дало змогу факультетським комсомольським організаціям набуту, так би мовити, другого дихання і не лише відчуття смаку до самостійності, а й пізнати вагу відповідальності за цю самостійність.

Велике довір'я комсомольцям з первинних організацій, як показала практика, стало найкращим засобом до успішного розв'язання багатьох питань навчання й організації дозвілля молоді, які в іншій ситуації могли б викликати серйозні ускладнення для адміністрації університету.

Серед заходів, що мають стати основою роботи новообраного комітету комсомолу, Юрій Бошко назвав: впровадження в практику комітету комсомолу робіт за науковими напрямками (в галузі академічній), перепідпорядкування комсомольської організації ОДУ просто міському комітетові ЛКСМУ, розвиток конструктивного діалогу з неформальними організаціями міста, розширення співробітництва зі студентами і викладачами зарубіжних вузів тощо.

У дебатах виступили В. Єсауленко, В. Чернер, Л. Тодоров, М. Попов, А. Гула, Е. Щеглов, М. Худинцев, Г. Перцов, Г. Слащов.

У роботі конференції взяли участь секретар Одеського обкому комсомолу С. Р. Гриневецький, секретар Центрального райкому партії В. В. Агеев, секретар парткому ОДУ В. В. Анищук, проректор ОДУ Л. О. Ануфрієв, заступник секретаря парткому ОДУ І. М. Коваль.

Зі словом до комсомольців звернувся С. Р. Гриневецький і В. В. Анищук.

Делегати конференції обрали новий склад комітету комсомолу. До нього ввійшли М. Бойко, Ю. Бошко, С. Воронков, В. Даргас, О. Дунаєв, В. Єсауленко, В. Зимницький, Г. Кудінова, В. Кузнецов, М. Кузькіна, Н. Неменко, М. Попов, Л. Тодоров, І. Фролова, Е. Щеглов.

Секретарем комітету ЛКСМУ ОДУ абсолютною більшістю голосів знову обрали Юрія Бошка.

На конференції були також обрані делегати на районну комсомольську конференцію.

[Закінчення на 2-й стор.]

3 урахуванням думок комуністів

[Закінчення.
Початок на 1-й стор.]

тернативні засади в комплектуванні кадрового корпусу — керівників університету і його підрозділів, додержуючись при цьому демократичних прав органів, які проводять вибори. Наприкінці минулого року і вже в цьому році в колективах факультетів і підрозділів університету пройшло всебічне і привселюдне обговорення кандидатур, рекомендацій у резерв на керівні посади на альтернативній основі. Проте, слід відзначити, що в самих партійних організаціях університету принцип альтернативності приживається поки що повільно. Під час недавньої звітно-виборчої кампанії в партгрупках (вересень-жовтень 1989 року) лише на 1/5 партгрупоргів (15 чоловік) обрано на альтернативній основі.

Джерело політичної й моральної сили партії — в якісному складі її членів. У виступах на конференції комуністи підкреслювали пасивність і безвідповідальність парткому у справі приймання до лав КПРС (Ю. С. Романов). Тепер партійний комітет розробив ділові, а не «паперові» заходи вдосконалення практики прийому до КПРС. Партком охоче підтримує рішення первинних партійних організацій щодо конкретних кандидатів, якщо головним критерієм добору тих, хто має намір пов'язати свою долю з партією, є їх політичні позиції, реальна участь у перебудові, ставлення до справи, моральне обличчя. На таких засадах прийнято кандидатами в члени партії 8 чоловік: 6 студентів і 2 викладачі.

Та все ж не можна не брати до уваги й те, що несприятливий соціально-економічний фон, сповільнене розв'язання проблем, відставання перебудови в партійних організаціях від процесів політизації життя суспільства певним чином впливають на ставлення до партії. Не можна, наприклад, залишити непоміченими випадки здавання партквитків (студент філфаку Р. І. Гандопас, працівник дослідного центру «Алмаз» В. М. Снітко, працівник АГЧ В. П. Маслова). Партійні організації і партком не можуть байдуже споглядати події — потрібен об'єктивний аналіз конкретних ситуацій, вироблення конструктивних, виправданих часом заходів.

В центрі уваги парткому перебували також питання ідеологічної роботи. Звітно-виборчі збори минулого року, кампанія виборів народних депутатів СРСР, цьогорічні звіти й вибори у партгрупках і кампанія виборів народних депутатів у місцеві Ради, яка зараз починається, з усією очевидністю показали, що фундаментальним зрушенням суспільної свідомості в умовах демократизації стала участь дедалі більшої кількості викладачів і студентів в обговоренні та розв'язанні на всіх рівнях — аж до кафедри й студентської групи — тих проблем, що їх поставив перед нами процес перебудови.

На жаль, багатьом комуністам бракує знань, сміливості й досвіду спілкування в дискусійній атмосфері. Практика засвідчила, що далеко не всі наші викладачі готові до роботи на такому рівні. Небажання і невміння брати участь у дискусіях, полемічних суперечках і бесідах зі студентською молоддю в складних ситуаціях у місті — це досить типові в університеті явища, і на це звертали увагу в критичних виступах комуністи на конференції (С. О. Аппатов, Н. М. Шляхова, А. А. Жаборок, Е. М. Прісовський).

Багато хто з делегатів конференції справедливо пов'язував надію на проривуцій

проблемі з реалізацією програми загальнокультурної підготовки студентів. Однак впровадження такої підготовки не виправдано зволікається, не виявляє належної наполегливості в цьому питанні проректор університету Л. О. Ануфрієв.

Комуністи університету в ході звітно-виборчих зборів минулого року справедливо критикували партком за те, що він далеко не завжди схплює тенденції в настроях колективу, не аналізує та не узагальнює настроїв (М. І. Попова, С. О. Аппатов, О. І. Герасимов). До цієї проблеми партійний комітет звернувся у квітні 1989 року, розглянувши питання «Про вдосконалення соціологічних досліджень в університеті і практику їх використання». Створено раду вивчення громадської думки на чолі з членом парткому, завідувачем кафедрою філософії природничих факультетів О. В. Чайковським, накреслено конкретну програму її дій.

Дехто з керівників кафедр і факультетів університету, багато комуністів-викладачів в умовах розвитку процесу демократизації і становлення студентського самоврядування визнали себе війними від участі у виховному процесі і, зокрема, від роботи в гуртожитках. Про це йшла мова у виступах комуністів Ю. П. Бошка, О. І. Герасимова і Л. Х. Калуст'яна. Принципова позиція парткому полягає в тому, що студентські гуртожитки повинні бути предметом підвищеної уваги парторганізації факультетів, деканатів, кафедр суспільних наук, комсомолу і профспілки. Ми обстоюємо не формальні відносини й чергування, не збільшення кількості заходів, а закликаємо до копійкої індивідуальної роботи зі студентами, до пізнання їх інтересів і запитів і певного впливу на формування їх розумових потреб, манер, способу життя.

Слід самокритично визнати, що партком іще не виробив своєї конструктивної позиції з цілої низки ідеологічних питань, що критично обговорювалися під час звітно-виборчої конференції.

Численні зауваження комуністів щодо навчальної і наукової роботи було розглянуто в доповіді партійного комітету на зборах університету 26 квітня ц. р. 23 листопада партком заслухав звіт про діяльність комісії з наукової роботи з огляду на критичні зауваження, що їх висловлювали комуністи на звітно-виборчій конференції. Цей звіт буде надруковано в газеті «ЗНК».

Слід відзначити, що в практичну роботу, спрямовану на реалізацію накреслених заходів, ще не вдалося включити весь потенціал партійної організації університету і підпорядкувати виконанню завдань всю організаційську, політичну й виховну роботу. Не завжди первинні парторганізації повною мірою враховують процеси, що відбуваються в університетському колективі, не цілком забезпечують у них авангардну роль комуністів. Є ще немало членів КПРС, які виявляють бездіяльність у виконанні постанов та доручень парткому, займають пасивні позиції. Дехто з них в умовах демократизації забув про партійну дисципліну і допускає вчинки, не сумісні зі Статутом КПРС. При цьому їх вчинкам не завжди дають принципову оцінку.

Партійному комітету і первинним партійним організаціям треба бути наполегливішими й послідовнішими в організації роботи, спрямованої на практичне врахування критичних зауважень, що й висловлювали комуністи на V звітно-виборчій партійній конференції, посилити контроль і перевірку виконання.

Партком ОДУ.

погляд

ВЧИТИСЬ У МОЛОДІ

Пам'ятаєте такий собі бадьоренький мотив невібагливої пісеньки «Едем ми, друзя, в дальніе края...»? Іхали, сповнені оптимізму, поверталися з втраченими ілюзіями.

Чи не тоді розпочався процес, що його ми називаємо зараз «кризою в комсомолі»?

Юрій Бошко, звітуючи про роботу комітету комсомолу ОДУ попереднього складу, висловився, на мій погляд, не просто образно, а й по-громадянському сміливо: «Комсомол перебуває сьогодні в стані глибокої політичної кризи».

Слухав я виступ секретаря в «крижаному домі», даруйте, в Актівому залі, де проходила звітно-виборча конференція і мимоволі порівнював його звіт зі звітами комсомольських лідерів років моєї юності. І у тих звітах вирувало стільки ентузіазму, стільки пафосу, стільки величності, за якою нічого не стояло.

20 хвилин дали делегати комсомольської конференції своєму секретареві для звіту. Небагато. Але він устиг сказати все, і найголовніше. Та й доповідь почав незвично, що, можливо, й шокувало тих, чия комсомольська юність пломеніла в роки застою. Юрій не без гордості сказав про те, що своїм головним досягненням

комітет комсомолу вважає практичне розв'язання питання про створення сімейного гуртожитку для студентів.

І сплила у пам'яті інша конференція, теж загальноуніверситетська, але профспілки викладачів. Добра третина звітної доповіді присвячувалась... аналізу стану навчально-виховної роботи на факультетах. Тоді подумалося: хіба в цьому полягає захист інтересів викладачів?

Молодь дає нам науку справжнього піклування про тих, чий інтереси її організація представляє.

Дуже гостро, дуже принципово висвітлив комсомольський секретар найважливіші проблеми життя молоді. Твердо, по-діловому, без зайвого словесного мотлоху. Збоку могло здатися: а чи не перетворюються комсомольські активісти на таких собі помітних ділків? Цифри, цифрові порівняння, проценти, кошти... Але ж те й добре, що молодь створення свого матеріального добробуту бере до власних рук. Молоді не хочуть бути нахлібниками. Саме в такому дусі виховували колись своїх дітей мудрі батьки.

Ідеологічний розділ доповіді. Присутні в залі до лагідної розмови на цю тему були вже підготовлені: напередодні в «ЗНК» друкувалася

відверта й конструктивна стаття Ю. Бошка і Е. Щеглова.

Із задоволенням спостерігав, як президія конференції працює в складі трьох чоловік (почесні гості — в залі) і посправжньому майстерно диригує зборами. Але це диригування не мало на меті відвести конференцію від гострих проблем. Навпаки, йшлося до того, щоб розв'язати все на місці, конструктивно, щоб були задоволені всі зацікавлені сторони. Саме так повелися делегати з питанням про страйк на ГГФ через низький рівень викладання на кафедрі цивільної оборони.

Часом мені здавалося: а чи не занадто гладенько все котилося на цій конференції? І вибори нового складу комітету пройшли чітко, — з відводами і самовідводами. І не формально: кожного, чия кандидатура висувалася до складу комітету, комсомольці у вічі питали, що він робитиме в комітеті?

Але й почуття сорому на цій конференції довелося зазнати. Вчена рада університету не виконала багатьох своїх рішень про молодь.

Два стилі, два підходи до життєвих проблем. Є чого почитися у молоді.

М. УСПЕНОВ.
На фото В. Пащука — учасники конференції.

Втрачене покоління?

Для застійних років було характерно безтурботно ідилічне описання процесів соціального життя. Явища життя, що не вписувалися до ейфоричного світосприйняття, оголошувалися нетиповими для соціалістичної дійсності. Як то кажуть, «окремими недоліками».

Зараз час вимагає узагальнень. Застій відводив від усвідомлення гострих соціальних проблем, перебудова ж вимагає їх постановки і аналізу.

Злочинність підлітків — це не винахід Центрального району. Її причини однакові не лише в масштабах Одеси, але й в цілому по країні, оскільки вони кореняться в однотипних соціальних умовах.

Минулого року кількістю злочинів, вчинених підлітками на території району, збільшилася удвічі. Спостерігається зростання крадіжок особистого майна громадян — у 3-4 рази, крадіжок державного майна — у 3 рази, розбійних нападів — у 6 разів. Підвищилася громадська небезпека підліткової злочинності: число тяжких злочинів збільшилося втричі.

Злочинні установи стали більш стійкими. Темп зростання числа підлітків-рецидивістів більш ніж удвічі випереджує загальне зростання дитячої і молодіжної злочинності.

У чому ж причини цього

соціального явища. Бюлетень «Аргументи і факти» (№ 20) наводить результати всеосяжного соціологічного опиту різних категорій молоді, проведеного Науково-дослідним центром ВКШ при ЦК ВЛКСМ. Серед основних причин негативних явищ в молодіжному осередку названо погану організацію дозвілля молоді — 46%, бюрократизм у роботі державного апарату — 44%, розчарування в ідеалах соціалізму — 40%, соціальну несправедливість — 36%, нецарств у сім'ї — 36%, формалізм і бюрократизм у діяльності комсомолу та інших громадських організацій — 37%.

На ці ж причини вийшли й ми, провівши серію комплексних перевірок стану роботи по запобіганню правопорушень і охорони прав неповнолітніх у Центральному районі м. Одеси.

Питання про стан дитячої злочинності і охорону прав неповнолітніх було винесено на міжвідомчу нараду керівників державних органів і громадських організацій Центрального району.

Найзацікавленішу увагу до цього питання виявив районний комітет Компартії України. Вирішили почати із зміцнення дисципліни, нещадного викорінення безвідповідальності, окомілювання і формалізму з боку тих, кому доручена робота з підлітками. На засіданні бюро райкому партії було по-партійному, принципово стягнуто з тих, хто розва-

лив роботу. Вони зазнали найгострішої критики, до них вжито заходи партійного реагування.

Намічено три першочергових завдання. Перше. Прокуратурі району, комісії у справах неповнолітніх із залученням інших зацікавлених органів і громадських організацій організувати перевірки виконання законодавства про працю неповнолітніх. Керівники підприємств повинні дотримуватись вимог закону про гарантований ліміт робочих місць для працевлаштування підлітків, забезпечення їм здорових і безпечних умов праці, дотримання інших гарантій і пільг в оплаті праці, відпочинку тощо.

Друге. Велику роботу належить провести з організації соціально-педагогічних комплексів за місцем проживання, до яких увійдуть представники вузів, шкіл, студентства, депутатський актив, нестатутні партійні організації. Хотілося б, що ці комплекси замінювали громадські комісії у справах неповнолітніх, що вже пережили себе, ради громадських вихователів тощо.

Безперечно, що на результати можна сподіватися, якщо за цю справу візьмуться справжні ентузіасти. І візьмуться не з-під палиці, не в порядку «громадського навантаження», а професійно.

А. ТАРАНЕНКО,
прокурор
Центрального району.

НУЖНЫ ЛИ НАМ ОБЪЕКТИВНОСТЬ И ПРАВДА ИСТОРИИ?

(Открытое письмо редактору газеты «За наукові кадри» тов. Щербаню Н. Т.)

УВАЖАЕМЫЙ
НИКОЛАИ ТРОФИМОВИЧ!

Возможно, мы продолжаем жить в мире стереотипов. К сожалению, многие из них трудно изживаются в сознании советских людей. Но перестройка ведь и направлена на их изживание и стремление вернуть нашему марксистско-ленинскому мировоззрению его настоящий творческий дух. Может быть, с Вашей точки зрения ленинская оценка газеты как коллективного пропагандиста и агитатора как острого идейного оружия в руках Коммунистической партии тоже уже превратилась в ненужный стереотип, который можно отбросить как ненужную, отжившую деталь в деятельности советской прессы, в том числе и университетской газеты, редактируемой Вами? Может быть, ратуя за плюрализм, можно отказаться от духовных ценностей нашего общества и пропагандировать со страниц печати, что кому хочется? А может быть, «ЗНК» перестала быть органом парткома, ректората, профкома и комитета ЛКСМУ Одесского госуниверситета и превратилась в «независимый» бульварный листок?

Если же это не так, то объясните, пожалуйста, мне и всем читателям «ЗНК», чем вызвана определенная тенденциозность в подаче некоторых материалов со страниц университетской газеты?

Чтобы не быть голословным, обратимся к фактам.

В одном из первых номеров газеты в этом учебном году была дана информация об установочном собрании профессорско-преподавательского состава университета перед началом учебного года — 30 августа 1989 г. В этой информации подчеркнута мысль профессора Г. И. Шв

са о введении в учебный процесс курса экологии за счет общественных наук. Эту идею Вы читателям выдали, а вот критические выступления в адрес этого незрелого, чисто технократического подхода к изучению общественных наук, которые затем прозвучали с трибуны этого высокого собрания, Вы, уважаемый Николай Трофимович, забыли опубликовать. Мне подумалось, что это — случайность, небрежность, брак в вашей работе, с кем не бывает? Не ошибается тот, кто ничего не делает. Хотя подобные оплошности образованному журналисту, члену партийного комитета университета, согласитесь, чести не делают.

Но вот интервью «С расстояния в 72 года», опубликованное в № 34 (1767) от 3 ноября 1989 г. позволяет думать, что это не случайная ошибка, а определенная тенденция, можно сказать, складывающийся (а может быть, уже сложившийся) стиль вашей работы. Если это не так, буду рад выслушать ваши аргументы. А пока позвольте прокомментировать одобренное Вами (не могу утверждать, что и всеми высокими инстанциями, органом которых является редактируемая Вами газета) это интервью. Позволю себе высказать такое мнение, так как никаких комментариев к этому интервью редакция не дает. Подан голый факт: оценку Великой Октябрьской социалистической революции студентами различных факультетов, а оценивать их научную достоверность и объективную правдивость Вы позволили самим читателям, то есть, главным образом, студентам.

Итак, что же читатели почерпнули из этого интервью?

Из пяти опрошенных сту-

дентов только одна Елена Вашковская (IV курс украинского отделения филологического факультета), заявила, что для нее — это праздник, событие, которое благотворно сказалось на судьбе ее родных и ее личной. Все остальные оценили это событие как трагический поворот в истории нашего народа, как начало беззакония и произвола, как выразилась студентка В. Пашкевич (3 курс филологического факультета, русское отделение) — рабства. Цитируем: «Получило развитие интеллектуальное рабство, а вслед за рабством мысли — и рабство экономическое и политическое».

Почему-то все студенты накануне годовщины Октября увидели в этом событии только одно — жестокость, антигуманизм, антидемократизм, торжество своеволия и беззакония. Не было ничего светлого в жизни советского народа за 72 года существования Советской власти. Думаем, что студентам это можно простить, сделав скидку на молодость, недостаточную политическую зрелость, слабое знание отечественной истории. Значит, мы так их учили и воспитывали, это оценка уровня изучения общественных наук в школе и в вузе. Как ни горько признать — оценка нам. Видимо, сказались и издержки гласности.

Но ведь Вы, уважаемый Николай Трофимович, человек образованный, знающий историю своей страны, идейно зрелый. С другой оценкой вашей личности Вы не согласитесь. Так ведь? Как же Вы могли не поправить молодых людей? Если этого не сделали Вы, то позвольте хотя бы кратко это сделать нам.

Во-первых, методы «триумфального» шествия Советской власти (Е. Вашковская) никакого отношения к репрессиям не имеют, так как, по определению В. И. Ленина, это был исторический период от октября 1917 г. до марта 1918 года, когда Советы брали власть в свои руки по всей территории Российской государственности, причем, в абсолютном большинстве населенных

пунктов этот переход осуществлен мирным путем, более того, демократическим, путем завоевания большинства в Советах большевиками. Советская власть в этот период никаких репрессий, даже к явным контрреволюционерам, не применяла, более того, она их отпускала на все четыре стороны «под честное генеральское слово» или выносила общественное порицание за саботаж от имени революционного народного суда, как было на процессе графини Паниной. Студентам университета, думается, это нужно знать, редактору тем более.

Во-вторых, сталинизм и сталинщина, равно, как и брежневщина, не являлись и не являются закономерностью социалистической революции. И это тоже должны знать и понимать образованные люди.

Объем этого письма не позволяет доказывать это сейчас. Но видимо, есть необходимость и в учебном процессе, и в системе политического образования, а также на страницах газеты это показать и доказать.

В-третьих, тезис А. Алешина (II курс, физический факультет) о том, что Великая Октябрьская социалистическая революция переломила естественное развитие России, а значит, осуществила насилие над историей и как... любое насильственное нарушение естественного хода событий грозит неотвратимыми последствиями», прямо подводит к выводу, что все последующие беззакония объективно вытекают из социалистической революции, и тем самым подтверждают лживые утверждения апологетов буржуазии о незаконности, более того, вредности социалистической революции.

Нужно ли опровергать эту ложь? По нашему мнению, нужно. А по-вашему?

В-четвертых, студент А. Заблочкий (III курс геолого-географического факультета) заявляет, что «главные события семнадцатого года произошли не в октябре, а в феврале, когда была провозглашена республика». Правда, он, кого чести, оговаривается, что это

его личное мнение. А, может быть, и ваше, уважаемый Николай Трофимович? Тогда позвольте высказать и мое мнение.

Мне пока не приходилось услышать аргументированного опровержения тезиса о том, что Великий Октябрь — переломное событие в мировой истории ни со стороны своих доморощенных, ни со стороны зарубежных мудрецов. Может быть, Вы это докажете, уважаемый Николай Трофимович? Что касается студентов геолого-географического факультета, а также с других факультетов, то предлагаю им обсудить эту проблему совместно с преподавателями общественных кафедр.

В-пятых, студент Дьяченко О. (III курс филологического факультета, русское отделение), вообще пришел к выводу о ненужности всяких революционных преобразований и откровенно защищает буржуазный реформизм. Как иначе можно трактовать такой опус: «Переход к более высокоорганизованной формации должен происходить путем реформы, постепенных улучшений, как во многих развитых европейских (читай: капиталистических) странах». Как же мог этого не усвоить В. И. Ленин и большевики в Октябре 1917 года? Не удивительно ли, Николай Трофимович? Вот какие мы делаем открытия на 73 году Советской власти.

И в заключение о рабстве. Великий русский писатель и настоящий интеллигент А. П. Чехов говорил, что человек обязан выдавливать из себя раба по капле. Складывается впечатление, что некоторые современные «интеллектуалы» с навечно закрепленной в них рабской психологией, пытаются внедрить ее в сознание советской молодежи, нацеливая ее на борьбу с прошлым рабскими методами, отвергая, оплевывая и разрушая все и в первую очередь исторические и духовные ценности советского народа.

Не создается ли новый стереотип?

Ф. В. НЭХ,
ст. преподаватель
кафедры истории КПСС.

ДВА ЦВЕТА ВРЕМЕНИ

УВАЖАЕМЫЙ
ФЕДОР ВАСИЛЬЕВИЧ!

Без излишних предисловий перейдем к существу дела. В силу профессиональной привычки, сразу же задаюсь вопросом: какую цель преследует ваше письмо, ради чего его автор трудился в поте лица своего? Давайте тут же разберемся с этим, чтобы в последующем только уточнить некоторые детали наших отношений.

Вы поставили под сомнение мое марксистско-ленинское мировоззрение и редакторскую компетентность (чтобы не сказать более), приписываете мне нарушение ленинских принципов печати. Еще раньше заведующий вашей кафедрой профессор Н. М. Якупов на различных уровнях «уличал» меня в том, что я превратил университетскую газету в свою вотчину. Правда, никаких аргументов и фактов в подтверждение этому, разумеется, не приводилось, и понятно почему: не станешь же, в самом деле, упоминать о публикации в «ЗНК» материалов студентов и преподавателей, критикующих методы и качество работы кафедры («ЗНК», 1989, № 4, с. 3; № 6, с. 3). Могло ли такое проститься газете и ее редактору? И вот — бумеранг...

Отдаю Вам, Федор Васильевич, должное: Вы пошли дальше своего руководителя, окрестив «ЗНК» «независимым» бульварным листком. (Спасибо, хоть слово «независимый» закавычили, а то уж и впрямь перебор для вузовской-то многотиражки). Не лучше ли

было с большей пользой употребить время, растрачиваемое на борьбу с «непослушным» редактором? Скажем, на подготовку материалов для «ЗНК» — право же, они так необходимы студентам в нынешней идеологической сумятице.

Теперь, когда мы расставили все точки над «и», обратимся к аргументам, на основании которых Вы строите свое обвинительное заключение.

Все сомнительное политическое кредо Вы выводите из одной публикации — интервью со студентами, опубликованного 3 ноября с. г.

Что касается уличения меня в дискредитации общественных дисциплин на примере информации об установочном собрании профессорско-преподавательского состава 30 августа, то, извините, здесь Вы просто все перепутали. Вы пишете: «В этой информации подчеркнута мысль профессора Г. И. Шв

бса о введении в учебный процесс курса экологии за счет общественных наук». А счет общественных наук? Вот что напечатано в «ЗНК» от 8 сентября с. г.: «Зокрема, Генріх Іванович Швєбс запропонував створити комісію, яка б розглянула питання структури екологічної освіти в університеті. На його думку, потрібен університетський курс соціальної екології, який можна було б ввести за рахунок годин на суспільні дисципліни».

Право же, мне неудобно объяснять опытному обществу, в чем заключается разница между экологией и

социальной экологией, которая, по моему непрофессиональному разумению, в полной мере относится и к общественным дисциплинам. Это, во-первых. А, во-вторых, «за рахунок годин на суспільні дисципліни» и «за счет общественных дисциплин», как говорят в Одессе, «две большие разницы». И если Вас не подвело незнание украинского языка, тогда остается лишь одно: извиниться — не передо мной! — перед Генрихом Ивановичем Швобсом, и притом публично. «ЗНК» к вашим услугам.

Теперь — о других — ваших обвинениях, но сначала вопрос: как Вы лично понимаете свою роль сегодня в системе университетского обществоведения и в плане политического и идеологического воспитания студенческой молодежи, завтрашних преемников первопроходцев перестройки?

В вашем анализе студенческих интервью откровенно навешиваются политические ярлыки — и на кого? На студентов, которых Вы должны были бы благодарить за откровенность, искренность суждений. И чтобы каждый из читателей мог убедиться, до какой степени Вы извратили взгляды студентов в своем «комментарии», посмотрим, что было опубликовано в «ЗНК» на самом деле.

Особенно досталось от Вас Владлене Пашкевич, из высказываний которой Вы произвольно выдергиваете то, что Вам удобно, и манипулируете им в отрыве от контекста. Цитирую Пашкевич: «Большо

мне отзывается судьба русской интеллигенции в революционные и послереволюционные годы, в годы сталинского режима. В стране сложилась ситуация, когда всякое отклонение от генеральной линии расценивалось как предательство. Получило развитие интеллектуальное рабство, а вслед за рабством мысли — и рабство экономическое, и политическое. Взять хотя бы нашу несвободу в передвижении, институт прописки (без которой невозможно найти работу), волокиту анкет и виз при выезде за рубеж».

Я и сейчас, понимая возможные последствия для меня публикации вашего письма, охотно подписываюсь под каждым словом, сказанным Владленой Пашкевич. И хочу добавить при этом, что меня искренне радует, что у нас есть немало толковых, думающих ребят, а значит нам нечего опасаться за свое будущее. И, значит, не зря трудятся преподаватели выпускающих кафедр и ваши коллеги-обществоведы. Не зря!

Перевернули Вы и тезис Алексея Алешина, приписав ему то, что он и в помыслах не имел. В самом деле, Вы пишете: «...тезис А. Алешина (II курс, физический факультет) о том, что Великая Октябрьская социалистическая революция переломила естественное развитие России, а значит, осуществила насилие над историей (подчеркнуто мной — Н. Щ.) и как... любое насильственное нарушение естественного хода событий грозит неотвратимыми последст-

виями», прямо подводит к выводу, что все последующие беззакония объективно вытекают из социалистической революции...».

А что сказал на самом деле А. Алешин? «Действительно, Великая Октябрьская социалистическая революция переломила естественное развитие России, а любое насильственное нарушение естественного хода событий грозит неотвратимыми последствиями...».

Как видим, молодой человек вовсе не покушался на историю, а тем более на социалистическую революцию, из которой, по вашей трактовке, вытекают «все последующие беззакония». Зачем же навязывать другим свои провидческие идеи?

Нетрудно опровергнуть и другие ваши «доводы». Кстати, как специалисту по истории КПСС, Вам должно быть известно, когда появился термин «переломное событие в мировой истории» (об Октябрьской революции — Н. Щ.). Блистательную операцию проделали Вы и с выступлением Олега Дьяченко, который якобы «пришел к выводу о ненужности всяких революционных преобразований и откровенно защищает буржуазный реформизм». Тогда, следуя вашей железной логике, и М. С. Горбачева можно обвинить в этом же (а заодно — всю партию). Ведь это он сказал на Всесоюзном форуме студентов: «...мы реформируем общество с учетом новых реалий, раскрыв» (Окончание на 4-й стр.)

ДВА ЦВЕТА ВРЕМЕНИ

(Окончание. Начало на 3-й стр.)

вая потенциал нашей системы, нашего общественного строя».

Вот уж поистине операции, порождающие булгаковских шариковых, способных только кликушески вопить: «Абырвалг! Еще парочку! Примус!». Да, не хотят студенты механически повторять то, что Вы можете сказать на лекциях. Не желают они быть маленькими округлыми «винтиками», ибо душою приняли слова М. С. Горбачева о том, что сегодня неприемлем политический авторитаризм и подавление инакомыслия.

Вы же умышленно перемаываете их, пускай еще не во всем бесспорные, зрелые и взвешенные, но творческие и искренние размышления вслух, навешиваете на них ярлыки антисоветчиков под предлогом защиты марксизма-ленинизма.

«Значит, мы так их учили и воспитывали, — сетуете Вы, — это оценка уровня изуче-

ния общественных наук в школе и вузе. Как ни горько признать — оценка нам». И, признавая это, беретесь, тем не менее, настаивать снова, «в старых, добрых традициях?!»

И опять возникает вопрос: какую же цель преследует ваше открытое письмо? Не можете поступиться принципами? Это было бы понятно и даже простительно. Но использовать доверчивость студентов, которых мы призваны растить и воспитывать, как средство давления на редактора...

Я солидарен с Александром Панариным в его утверждении о том, что многие трудности, с которыми столкнулась перестройка, не в последнюю очередь определяются недостаточной «выявленностью» (выражение А. Панарина), ее мировоззренческих, идеологических и ценностных предпосылок (см. Коммунист, 1985, № 5).

Каждому здравомыслящему человеку понятно, что идеология перестройки, а вместе

с ней и взгляды на роль и место прессы в нашем обществе вырабатываются в сложной, даже мучительной борьбе. И в этой борьбе трудно переоценить роль общественных наук, усваивающих органически, а не декларативно, живительные принципы нового политического мышления.

В такой же мере должно быть понятно и то, что в не легких родах обновляющегося марксистско-ленинского мировоззрения с особой осторожностью следует относиться к хрупким росткам в молодежном мышлении — пробуждающемуся у них доверию к идеологии возрождающегося социализма.

В интервью «С расстояния в 72 года» Вы, Федор Васильевич, не сумели или же не захотели увидеть главное: студенты, чьими высказываниями Вы так умело жонглировали, выражали свою боль во имя того, чтобы нарабатанные, а точнее — выстраданные человечеством принципы демок-

ратии и гуманизма больше никогда и никем не нарушались.

Боюсь, что после вашего некорректного, мягко говоря, письма, ни одному из студентов не захочется подойти к Вам с каким-либо вопросом из опасений напроситься на неприятность. Но тогда не возникает ли у Вас вопроса: а какой же смысл деятельности обществоведа в университете, если студенты избегают общения с ним?

И еще об одном. Я не исключаю, что настойчивыми усилиями тех, кто разделяет ваши взгляды, редактор может быть смещен с занимаемой должности. (В чем-чем,

а в этом у нас наработан богатый опыт!). Но вот... решит ли это проблемы, которые на наших глазах приобретают все более острый характер. Даст ли ответы на те вопросы студентов, от которых Вы уходите...

Вот о чем, как мне кажется, менее всего думает ослепленное неприязнью к редактору руководство кафедры, сотрудником которой Вы являетесь.

Н. ЩЕРБАНЬ.

Р. С. Когда этот материал был уже отправлен в набор, из парткома университета передали выписку из протокола заседания кафедры истории КПСС, пункт 3-й которой мы публикуем полностью:

«Кафедра истории КПСС осуждает действия редактора университетской многотиражной газеты «За науки кадры», поместившего в № 34 от 3 ноября 1989 г. публикацию об Октябрьской революции. Редактор Н. Т. Щербань устами студентов пропагандирует свои тенденциозные взгляды, убеждает читателей, что «главные события семнадцатого года произошли не в октябре, а в феврале», что якобы Октябрьская революция «переломила естественное развитие России» и т. п. Повторяя эту ложь об Октябрьской революции, т. Н. Т. Щербань вводит в заблуждение читателей, стремится убедить студентов в ошибочности пути, избранного в Октябре 1917 года».

На днях ко мне в руки случайно попало Временное положение о высшем учебном заведении СССР (примерное). Излишне напоминать, что интерес к реформе системы образования сейчас огромен. В сущности, от того, как сейчас будут образованы и воспитаны наши дети и внуки, зависит коренной вопрос нашего бытия — быть или не быть? Ибо не быть великой державой для нашей страны значит только одно — не быть вообще. Сгинуть, подобно Римской Империи или Арабскому Халифату, оставив в назидание потомкам лишь археологические и литературные памятники, да еще одно напоминание о том, что чрезмерное разрастание тотальной контролируемой территории ведет к краху владеющего ею государства. Поэтому неудивительно, что я немедленно и внимательно стал вчитываться в оказавшийся у меня текст.

И — о ужас! — что же предстало перед моими глазами? Нет, нельзя сказать, чтобы во Временном Положении отсутствовали следы движения в русле начатых в стране преобразований. Например, в пункте 23 раздела 4 с облегчением читаем, что «Отвлечение студентов от учебных занятий на работы, не связанные с учебным процессом, не допускаются», а в пункте 26 (там же) — «Студенты, не аттестованные по дисциплинам учебного года, на следующий курс не переводятся». Наконец-то появляется надежда, что печально известные «условные» переводы с курса на курс неуспевающих, но «удобных» студентов, канут в Лету. И сократится выпуск «универсальных» недоучек, лучше разбирающихся в графике сельскохозяйственных работ, чем в своей родной специальности. Если бы это все еще и выполнялось! Очень хочется, чтобы эпоха всеобщей неграмотности прошла быстро и бесповоротно, как кошмарный сон.

Но не будем обольщаться. Радужную перспективу сразу портят классические чиновничьи благоглупости, вроде (пункт 18 раздела 3): «Профессорско-преподавательский и научный состав вуза обязан: — обеспечить высокую эффективность педагогического процесса и т. д., развивать у них (студентов) самостоятельность, инициативу, творческие способности;

— уважать личное достоинство будущих специалистов

(т. е. не ругать их непечатно и не рукоприкладствовать?!); — вести научные исследования, обеспечивающие высокий научный уровень содержания образования и проч.;

— постоянно повышать свой профессиональный уровень и т. д....».

Но, боже мой, зачем все это, если пунктом 17 профессорско-преподавательскому и научному составу предоставляются права: «Избирать и быть избранным в Совет и Ученый Совет... участвовать в обсуждении важнейших вопросов... выбирать методы и средства обучения...». Если все это собирается воплотить в жизнь, то кто же не захочет качественно и толково препода-

вуз — центр образования, науки и культуры (чувствуете последовательность?), что его цели — реализация потребностей личности, подготовка специалистов и лишь потом организация и проведение научных исследований (пункт 1 раздела 1). Здесь все поставлено с ног на голову. Во всем мире учебный процесс организуется вокруг современного уровня научных исследований и достижений, а не наоборот. И вообще, зачем выделять в отдельные подпункты потребности личности и подготовку научно-педагогических (что это такое?!), кадров, если все это входит в понятие подготовки специалистов. Да и распространение знаний среди

за реализуется в органах управления по его подчиненности (пункт 2, раздел 1); подготовка специалистов и открытие специальностей производится в установленном (кем?!), порядке (пункт 3, раздел 1) — это при том, что в любом университете повсюду в мире преподаются те предметы, которые обеспечены профессорско-преподавательским составом и являются для данного учебного заведения традиционными — весь порядок!; подготовка иностранных студентов осуществляется в соответствии с межправительственными соглашениями и лишь в последнюю очередь — по прямым договорам и контрактам (пункт 4, раздел 1): а

работы не останутся; увольнение штатных работников университета регламентируется не окончанием контракта, как это должно быть, а окончанием учебного года (пункт 16, раздел 3); содержание учебных планов и программ определяется не работниками ВУЗа, а Гособразованием СССР (пункт 20, раздел 4); права университета ограничены компетенцией вышестоящих (!!) органов, создание на его базе учебных комплексов и т. д. регламентируется Гособразованием СССР, фонд оплаты труда образуется в установленном (?) порядке (пункт 32, раздел 7); дополнительные (?) права вузу даруются по итогам Государственной аттестации (пункт 33, раздел 7); выборы Совета и Ученого Совета университета совершенно недемократичны и предполагают присутствие в нем массы номенклатурных работников и неравное представительство заинтересованных сторон (пункт 34, раздел 8); решение Ученого Совета вступает в силу после его утверждения ректором, а сам ректор, избранный (!), утверждается Гособразованием СССР (пункты 35—36, раздел 8); не ясно, откуда берется декан (пункт 37, раздел 8), руководящий как будто демократическим органом — Советом факультета (или Ученым Советом); планы ВУЗа утверждаются по согласованию (?) с вышестоящими (!!) органами (пункт 43, раздел 9). И всюду оговорки — как правило. Как это понимать? Если правило, значит то, что соблюдается неукоснительно, или же то, что создано только для расширенного воспроизводства исключений? Иностранцы студенты имеют преимущества по сравнению с отечественными (пункт 4, раздел 1).

Да, грустное впечатление остается от нового Положения о вузе. Еще ой как долго всем нам предстоит выдавливать из себя по капле раба. Только есть ли у нас время? Если у нас сегодня не будет свободных самоуправляемых университетов и независимого студенчества, то завтра не будет неординарно мыслящих ученых, способных вывести страну из катастрофы, а послезавтра в результате может не быть вообще ничего.

Ф. ШЕЛОВ-КОВЕДЕЯВ, старший научный сотрудник Института истории СССР АН СССР, кандидат исторических наук [специально для «ЗНК»].

В сетях оговорок

давать? К чему такая подозрительность? И неужели пунктом 18 нерадивого преподавателя можно заставить работать лучше?! Мировой опыт показывает, что только угроза длительной, если не окончательной потери работы по специальности может исправить дело.

Или (пункт 11 раздела 2): «Студенты... обязаны: глубоко овладевать... знаниями... выполнять... все виды заданий... стремиться к повышению общей культуры...». И это после того, как в пункте 10 студентам, приближаясь — лучше поздно, чем никогда — к мировым стандартам, дается право «определить... набор дисциплин обучения... свободного посещения лекций, начиная со второго курса...». Ясно, что перед нами — блестящий образец бюрократического творчества.

А потому — осторожность и еще раз осторожность. В последнее время нам не раз — и от самых высоких руководителей — приходилось слышать, что учреждения Высшей Школы надо превратить в подлинно научные центры, не жалея на это средств. Правда, хотя это вовсе и не рекламируется, деньги и фонды на образование и ныне выделяются на основе остаточного принципа и даже в меньшем количестве, чем прежде (впрочем, как и на всю науку вообще). Слова о том, что будущее за наукой и высокообразованными людьми остаются словами. И в рецензируемом документе мы также читаем слова о том, что

населения должно стоять не на последнем месте в списке, как нам предлагают.

Но не в этом состоит главная беда нынешнего Временного Положения. Краеугольным камнем университетской системы всегда и везде была вольность Университета, его независимость от существующих в обществе административных структур. Университеты всегда жили (и до сих пор живут в развитых странах) по собственным уставам, правилам, законам. К ним, например, относится безусловный запрет на присутствие на территории Университета военных (как тут не вспомнить наши военные кафедры) и полиции (именно поэтому вторжение полицейских на территорию Университета даже в Южной Корее воспринимается как скандал). Как раз благодаря этим фундаментальным принципам, если угодно, известной экстерриториальности, университет всегда был центром формирования самостоятельных и независимо мыслящих ученых, способных реализовать прорывы в будущее в различных сферах общественного бытия. Как нам все это нужно, и как нам всего этого не хватает!

Поползновения к обеспечению Университетской самостоятельности наблюдаются и в настоящем Положении.

Казалось бы, можно жить и радоваться. Но вот на каждом прогрессивном пути, как на ногах каторжников, повисают различные оговорки, выхолащивающие самую суть самостоятельности — Устав ву-

именно прямые контакты между Университетами — основная форма в мировой практике; создание, реорганизация и упразднение вуза регламентируется Советом Министров СССР, а не работниками университета, как должно быть (пункт 5, раздел 1); правила приема, отчисления и восстановления студентов определяются не профессорско-преподавательским составом, а Гособразованием СССР (пункт 7, раздел 2); студентам выплачивается стипендия в установленном (кем?!), размере и порядке (пункт 8, раздел 2) — а ее размеры должны колебаться в зависимости от возможностей, престижности вуза и усердия студента; студент может участвовать в решении важнейших вопросов деятельности вуза не как таковой (именно эта форма и должна существовать), а через общественные (какие?!), организации (пункт 10, раздел 2); студент должен согласовывать с деканатом (!) набор дисциплин обучения (пункт 10, раздел 2) — а в мировой практике он просто выбирает определенное количество дисциплин из сводного списка, предложенного профессурой, и который может меняться от года к году; ВУЗ обязан распределить студента после окончания на работу по специальности (пункт 10, раздел 2). Такая абсурдная обоюдная обязательность отсутствует повсюду, кроме нашей страны: кстати, именно ею не в последнюю очередь обусловлен низкий уровень подготовки студентов — они в любом случае без

ПИШИТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадры».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.